

*Н.В. Гринюк – студентка III курсу юридичного факультету
Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
науковий керівник – асистент кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету Чернівецького національного університету
ім. Ю. Федьковича І.І. Бабін*

ПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК КОЛИСЬ І СЬОГОДНІ

Правове і соціальне становище наших жінок завжди було гіршим, ніж чоловіків. Єдиний виняток перша половина XVII ст., до так званої Переяславської Ради. Тоді українське населення обох статей було освіченим, чого не можна сказати про тодішнє населення усіх інших країн Європи. Але, звичайно, це не означало, що в інших галузях соціально-побутового життя, крім освіти, не панувало різниці в правах сильної і слабкої статі. Знаємо про це і з творів українських видатних письменників-класиків. Чомусь віддавна вважалося, що жінка повинна куварити, глядіти дітей і працювати на городі чи в полі. Це настільки вкоренилося в соціальній свідомості народу, що позбутися цієї хибної традиції важко і нині, незважаючи навіть на юридичні норми, в яких закладено рівні права як чоловіків, так і жінок у різних сферах життєдіяльності. І шлях до цього рівноправ'я був позначений віковичною боротьбою нашого жіноцтва за шанування своєї гідності і значимості.

Так, великим здобутком стало те, що на відміну від римського права, право на українських землях надавало жінці можливість самій розпоряджатися своїм майном. Згідно із звичаєвим правом вона мала власне майно, що складалося із приданого, до якого міг входити навіть земельний наділ. Найбільш відомий документ Київської Русі, що регулював правовий статус жінок, – Руська Правда. За часів козаччини становище жінок залежало від чоловіків, фактично вони були звичайною робочою силою на землі батька чи чоловіка. За часів Гетьманщини жінки різних соціальних верств мали неоднакові права та можливості, хоч їхній статус формально був рівним із чоловіками. За законами Російської імперії, що діяли і на території України з кінця XIX ст., жінка мала право лише розпоряджатися своїм майном. Вона не володіла власними громадянськими правами: без дозволу чоловіка не могла поступити на навчання та роботу, не могла отримати паспорт [1, с. 155]. На початку XX ст. ідея рівноправності жінок та чоловіків була покладена в Конституцію УНР (1918 р.). Так, у статті 11 розділу II “Права громадян України” проголошувалося: “Ніякої різниці в правах і обов’язках між чоловіком і жінкою право УНР не знає” [2, с. 106]. У ці часи жінки реалізують повний вияв своєї енергії. Вони входять до Української Центральної Ради, створюють “Український Жіночий Союз”, скликають у Києві з’їзди, селянки очолюють сільські ради. Нині на державному рівні зареєстровано понад 20 жіночих громадських організацій найрізноманітніших спрямувань: “Жіноча громада”, Союз Жінок, “Ліга матері і сестри – воїнам України” та інші [3, с. 125].

Згідно із частиною третьою ст. 24 Конституції України рівність прав чоловіка та жінки забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності; здобутті

освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я [4, с. 141]. Однак зараз дана норма не відповідає реальному життю. Значно збільшилась міграція саме жінок, а не чоловіків. Праця, виконувана жінками-мігрантами, залишається працею "другого сорту", про що свідчать розміри оплати. Гострою проблемою є також торгівля жінками. Значна кількість жінок з України, що погоджуються працювати у сфері секс-послуг, – молодь, котра не може знайти заробітку і прийнятних умов праці на батьківщині. Проблему нелегальної трудової міграції жінок та пов'язані з ним злочини необхідно вирішувати не тільки кримінально-правовими засобами, а й за допомогою соціальних заходів, зміни гендерної політики. І саме гендерна дискримінація порушує принцип рівноправності і поваги людської гідності, перешкоджає рівній участі чоловіків і жінок у державній, економічній, політичній та приватній сферах діяльності держави, заважає добробуту країни та повному розкриттю можливостей жінок [5, с. 57].

Отже, нині формально в Україні маємо всі юридичні засади для того, щоб роль жінки в суспільстві була рівною з чоловіком. Але насправді у нас досі не спостерігається рівного гендерного співвідношення у виборчих органах державної влади, правоохоронних структурах, виконавчій гілці влади, військовій галузі, економічній сфері. Низький рівень правової культури сильної статі все ще превалює над усвідомленням змін у соціальній психології різних верств суспільства. Причому, це характерно не лише для нашої країни, відчувається це і в розвинутих країнах Заходу, але не в такій великій мірі, як у нас. Можливо, тут дається взнаки слов'янський менталітет, тривала відсутність демократичних процесів й історична несправедливість щодо багаторічної втрати власної державності. Однак можна сподіватися, що з часом ці чинники мають звестися до мінімуму, а гендерна політика в Україні розвиватиметься в геометричній прогресії.

Література

1. Аніщук Н. Правове становище українських жінок в історичному минулому // Право України. – 2002. – № 3. – С. 155-157.
2. Конституція Української Народної Республіки від 29 квітня 1918 р. // Історія української конституції / Упоряд. А.Г. Слюсаренко, М. В. Томенко. – К., 1997. – С. 104-110.
3. Пашко А. Жіночий рух в Україні: історичний аспект та сучасний розвиток // Право України. – 2004. – № 3. – С. 125-127.
4. Конституція України (28 червня 1996 р.) Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
5. Івченко. Ю. Професійне зростання жінок у правоохоронній сфері: проблемні питання // Право України. – 2006. – № 5. – С. 57-61.

Гринюк, Н.В. Права українських жінок колись і сьогодні [Текст] / Н.В. Гринюк // Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти: зб. тез доп. І Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (8-9 грудня 2006 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2006. – С. 32-34.